צדיקים עליונים באמצע הדרך. (הקדמה ז/א-ז/ב)

1. פירוש תהל' לא 20

פתח ר' אלעזר ואמר (תהל' לא 20): מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ, [פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם]: כמה הוא טבא עלאה ויקירא כמה (גדול) הוא הטוב, העליון והמכובד, **דזמין קב"ה למעבד גבי בני נשא** שעתיד הקב"ה לתת לבני אדם, **לאינון זכאין עלאין** לאותם הזוכים העליונים, **דחלי חטאה דמשתדלדי באורייתא** יראי חטא ועוסקים בתורה **כד עאלין להההוא עלמא.** כשיבואו לעולם ההוא. (...)

נֶגֶד בְּנֵי אָדָם: דא גן עדן דלתתא זהו גן עדן שלמטה, **דכל צדיקייא תמן קיימי ברוחא דאתלבש בלבוש יקר** שכל הצדיקים שם עומדים ולבושים בלבוש יקר, **כגוונא ודיוקנא דהאי עלמא** באותה צורה (שעמדו) בעולם הזה, **ודא איהו** וזה פירוש **נֶגֶד בְּנֵי אָדָם, בההוא דיוקנא דבני אדם דהאי עלמא** באותה צורה (שעמדו) בעולם הזה. **וקיימי תמן** הם עומדים שם, **ופרחי באוירא** פורחים באוויר, **וסלקו לגו מתיבתא דרקיעא בההוא ג"ע דלעילא** ועולים לישיבה של מעלה בגן עדן העליון, **ופרחי ואסתחיין בטלי נהרי אפרסמונא דכיא** פורחים ומתרחצים בטל נהרות אפרסמון טהור, **ונחתי ושראן לתתא** ויורדים ושוכנים למטה (בגן עדן התחתון).

(פירוש הביטוי נֶגֶד בְּנֵי אָדָם: הדגשה על העיקרון לפיו בעולם האמת השכר והעונש ניתנים מידה כנגד מידה. כל מעשה שאדם עושה בעולם הזה משתקף במדויק בדין האמת העתידי).

ולזמנין אתחזון לפעמים הצדיקים האלה נראים **נֶגֶד בְּנֵי אָדָם למעבד לון נסין כמלאכין עלאין** לעשות להם נסים כמלאכים עליונים, **כגוונא דחזינא השתא נהירו דבוצינא עלאה** כעין מה שראינו עכשיו אור המאור העליון, **ולא זכינא לאסתכלא ולמנדע רזין דחכמתא יתיר** ולא זכינו להסתכל ולדעת יותר סודות החכמה.

(פירוש שני: נֶגֶד בְּנֵי אָדָם: ישנם מקרים בהם נשמותיהם של צדיקים מתגלות לבני אדם כדי לחולל ישועות וניסים.).

2. רבי אבא ורבי אלעזר זכו לראות מה שמנוח לא זכה לראות

פתח רבי אבא ואמר (שופט' יג 22): וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל אִשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת כִּי אֱלֹהִים רָאִינוּ[1]. אף על גב דמנוח לא הוה ידע מאי עבידתיה אע"פ שמנוח לא הבין את האירוע, **אמר: הואיל וכתיב (שמות לג 20): כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, ודאי אנן חזינן, ובגין כך** אנחנו ראינו במו עינינו ולכן **מוֹת נָמוּת, ואנן חמינן וזכינן לנהורא דא דהוה אזיל בהדן** (ואילו) אנחנו זכינו לראות את האור הזה, שהופיע בפנינו **ונתקיים בעלמא** (ובכל זאת) נחיה בעולם **דהא קב"ה שדריה לגבן** כי שלח אותו (רשב"י) הקב"ה, **לאודעא לן רזין דחכמתא דגלי,** להודיע לנו את סודות החכמה שגילה לנו.

זכאה חולקנא אשרי חלקנו!

---

[1] זוהר - מדרש הנעלם, פרשת וירא צח/א: תניא אמר רבי יהודה: בשעת פטירתו של אדם, הוא יום הדין הגדול שהנשמה מתפרדת מן הגוף, ולא נפטר אדם מן העולם עד שרואה את השכינה, הה"ד (שמות לג 20): כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי.

3. <u>רבי אבא ורבי אלעזר שומעים בנות קול</u>

אזלו מטו לחד טורא, הלכו והגיעו להר מסוים. **והוה נטי שמשא** התחילה השמש לשקוע. **שרו ענפין דאילנא דטורא לאקשא דא בדא,** החלו ענפי האילנות לקשקש אלו באלו, **ואמרי שירתא** ולומר שירה[2].

עד דהוו אזלי, שמעו חד קלא תקיפא תוך כדי הליכה, שמעו קול חזק **דהוה אמר** שהיה אומר: **'בני אלהין קדישין!** בני עליונים קדושים! **אינון דאתבדרו ביני חייא דהאי עלמא** אתם (הם) תבדלו מבין אלו שחיים בעולם הזה (מרוב גדולתכם), **אינון בוציני** אתם (הם) מאורות, **בני מתיבתא אתכנשו לדוכתייכו!** בני הישיבה, כנסו למקומותיכם! **לאשתעשעא במאריכון באורייתא'** להשתעשע עם אדונכם בלימוד התורה.

דחילו אלין פחדו (חכמים) אלה. **וקאימו בדוכתייהו ויתבו** עמדו במקומם וישבו.

אדהכי נפק קלא כמלקדמין בינתיים יצאה בת קול כבתחילה **ואמר: 'טנרין תקיפין** סלעים חזקים! **פטישין רמאין!** פטישים כבדים! **הא מארי דגוונין מרקמא בציורין קאים על אצטוונא** הרי אדון הצבעים שנרקמו בציורים עומד על כס המלכות.

עולו ואתכנשו כנסו והתכנסו! **בההיא שעתא שמעו קל ענפי דאילנין רב ותקיף** באותה שעה, שמעו את ענפי האילנות גדולים ואיתנים מקשקשים אלו באלו. **והוו אמרי (תהל' כט 5): קוֹל ה' שֹׁבֵר אֲרָזִים. נפלו על אנפיהו ר' אלעזר ורבי אבא** נפלו ר' אלעזר ור' אבא על פניהם. **ודחילו סגיא נפל עליהו** ופחד גדול נפל עליהם. **קאמו בבהילו ואזלו ולא שמעו מידי** מיהרו והלכו ולא שמעו דבר אחר. **נפקו מן טורא ואזלו.** יצאו מן ההר והלכו.

4. <u>רבי אבא ורבי אלעזר נפגשים עם רשב"י</u>

כד מטו לבי ר' יוסי בר' שמעון בן לקוניא כשהגיעו לביתו של ר' יוסי בר' שמעון בן לקוניא **חמו לר"ש בן יוחאי תמן** ראו שם את רשב"י. **חדו.** שמחו. **חדי** שמח **רבי שמעון, אמר לון** ואמר להם: **'ודאי ארחא דנסין ואתין עלאין קא עברתון** אתם חוויתם בוודאי נסים ואותות עליונים. **דאנא דמיכנא השתא** כי עכשיו ישנתי **וחמינא לכו ולבניהו בן יהוידע** וראיתי אתכם ביחד עם בניהו בן יהוידע **דקא משדר לכו תרין עטרין** שהביא לכם שני כתרים **על ידא דחד סבא לאעטרא לכו** כדי להכתיר אתכם על ידי זקן. **ודאי בארחא דא קב"ה הוה** בוודאי בדרך הזאת (פגשתם) את הקב"ה.

תו דחמינא אנפייכו משניין ועוד כי אני רואה שפניכם השתנו.

א"ר יוסי: 'יאות אמרתון יפה אמרתם **ד'חכם עדיף מנביא'** (מס' בבא בתרא יב/א)**. אתא רבי אלעזר ושוי רישיה בין ברכוי דאבוי** בא רבי אלעזר ושם ראשו בין ברכי אביו (סימן ענווה וקבלת מרות) **וסח עובדא** וסיפר לו את המעשה.

5. <u>תגובת רשב"י</u>

דחיל הזדעזע **ר' שמעון ובכה ואמר (חבקוק ג 2): ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי. האי קרא חבקוק אמר בשעתא דחמא מיתתיה, ואתקיים על ידא דאלישע. אמאי אקרי חבקוק, בגין דכתיב (מלכים ד 16): וַיֹּאמֶר לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אתי אַתְּ חֹבֶקֶת בֵּן.**

---

[2] שיחות הר"ן (אות קס"ג): אם היית זוכה לשמע את קול השירות והתשבחות של העשבים, איך כל עשב ועשב אומר שירה להשם יתברך, בלי פניה ובלי שום מחשבות זרות, ואינם מצפים לשום תשלום גמול, כמה יפה ונאה כששומעין השירה שלהם, וטוב מאד ביניהם לעבד את ה' ביראה.